

УДК 336.1.07

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-97-12>**Белоусов Я. І.***Східноукраїнський національний університет**імені Володимира Даля*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5830-7553>**МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ
АЛЬТЕРНАТИВНИМИ ВАРІАНТАМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ**

У статті доведено, що інноваційна діяльність регіону, з одного боку, обумовлюється наявністю невикористаних резервів для формування інноваційного потенціалу, а з іншого – вона сприяє його формуванню та розвитку. Звідси отримано логічний взаємозв'язок «резерви-інноваційний потенціал-розвиток». Визначено, що одними з ключових завдань управління альтернативними варіантами економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу та оцінки їх ефективності є пошук резервів підвищення ефективності інноваційної діяльності, а також зниження витрат і собівартості продукції, що випускається підприємством, при підвищенні її конкурентоспроможності та якості. Сформовано загальнонаукові принципи формування системи управління резервами (альтернативними варіантами) підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання регіону (принципи науковості, цільового використання резервів, системності, комплексності, оперативності, економічності). Розроблено алгоритм методики оцінки альтернативних варіантів управління економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу.

Ключові слова: економічний розвиток, регіон, модель, ефективність, інноваційний потенціал, показники.

Постановка проблеми. Інновації виступають основним чинником, що забезпечує структурні зміни в розвитку економіки, а інноваційний потенціал надає гарантії цього розвитку. Для аналізу та оцінки інноваційного потенціалу потрібна комплексна система параметрів, у яких основне місце відводиться ефективності управління його розвитком. Ця система є динамічною, відображаючи динаміку розвитку економічних процесів, що зумовлює потребу в розробленні нових показників оцінки, що дають змогу більш повно оцінити інноваційний потенціал у динаміці його формування та розвитку. Динамічні методи оцінки ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу регіону підвищують точність здійснюваних оцінок та інтенсифікують його використання.

На сьогодні перспективні методичні напрями оцінювання показників ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу передбачають: розроблення бази цільових показників оцінки; розроблення динамічних критеріїв ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу; розроблення параметрів ефективності управління в прогнозованих періодах; створення системи моніторингу, обліку та контролю поточних показників ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень й публікацій. Нині спостерігаємо активізацію наукових пошуків в даній проблематиці. Проаналізувавши наукові праці, можемо відмітити, що науковцями здійснено вагомий внесок у її розв'язання. Стратегічне управління регіональним розвитком розглянуто в роботах таких вчених, як: О. П. Завитій, О. В. Зарічна, С. В. Козловський, В. В. Кубіній, Н. Ю. Кубіній, В. П. Мікловда, С. М. Мошак, П. Р. Пуцентейло, Л. П. Рогатіна, А. П. Тіщенко, Ф. Ф. Шандор та інші. Але в економічній літературі практично не зустрічається оцінка ефективності альтернативних джерел формування та розвитку інноваційного потенціалу, які утворені за рахунок використання нових можливостей, що з'явилися внаслідок здійснення інноваційної діяльності. Крім того, не представлено методи оцінки ефективності управління альтернативними варіантами розвитку інноваційного потенці-

алу регіону на основі нововиявлених можливостей інноваційної діяльності, що являють собою істотний потенціал для підвищення ефективності управління його економічним розвитком.

Метою статті є розроблення алгоритму методики оцінки альтернативних варіантів управління економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу та формування показників такого оцінювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пошук альтернативних варіантів економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу є умовою ефективного управління інноваційною діяльністю.

До завдань управління альтернативними варіантами економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу належать [7]:

- визначення, виявлення, створення та реалізація можливих варіантів розвитку інноваційного потенціалу регіону;
 - створення механізму та інструментарію реалізації різних варіантів розвитку інноваційного потенціалу, які визначаються цільовими завданнями його створення і застосування;
 - виявлення резервів, у тому числі латентних, для створення і реалізації інноваційного потенціалу;
 - аналіз та оцінка альтернативних варіантів управління розвитком інноваційного потенціалу регіону;
 - оцінка ефективності альтернативних варіантів управління розвитком інноваційного потенціалу та рівня ефективності використання інноваційного потенціалу та рівня ефективності використання його потенційних резервів;
 - оцінка рівня інтенсивності використання резервів розвитку інноваційного потенціалу.
- Теоретичні дослідження альтернативних варіантів економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу відображають їх у вигляді:
- додатково існуючих потенційних можливостей щодо створення інноваційного потенціалу;
 - невикористаних або недовикористаних ресурсів формування інноваційного потенціалу;
 - витрат, які виникають у процесі здійснення інноваційної діяльності;

– резервів створення інноваційного потенціалу, представлених у вигляді невикористаних можливостей, потенційно готових до застосування (невикористані інноваційні заділи, наднормативні запаси, додаткові та резервні потужності виробництва тощо);

– резервів, що знову з’являються за рахунок використання нових якостей і властивостей інноваційної продукції.

Авторське подання альтернативних варіантів економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу зображено на рис. 1.

Дослідники інноваційного потенціалу розглядають альтернативні варіанти його розвитку як можливість додаткової реалізації технологічного, організаційного, ресурсного, управлінського, кадрового та інших потенціалів підприємства з виявленням факторів їх впливу для зниження втрат.

В економічних дослідженнях під альтернативними варіантами розвитку інноваційного потенціалу, які іноді називають альтернативними джерелами економічного розвитку, найчастіше мається на увазі категорія «резерви», яка відображає частину невикористаного потенціалу, відомого або свідомо сформованого суб’єктами господарювання [6].

Дослідник [4] належить до представників наукової школи, яка відображає використання альтернативних варіантів розвитку інноваційного потенціалу через представлення положення, в якому резерви розвитку ефективності використання інноваційного потенціалу являють собою різноманітні (як плановані, так і неплановані), такі, що знов виникають, і невикористані мож-

ливості отримання максимальних результатів діяльності за мінімальних витрат праці на всіх етапах життєвого циклу інновацій, що призводить до збільшення рівня використання інноваційної ресурсної бази.

[6] до альтернативних варіантів розвитку інноваційного потенціалу відносить резерви виробництва інноваційної продукції, які визначаються невикористаними в даний час через низку істотних причин деякі можливості, що призводять до зростання кінцевих показників інноваційної діяльності на всіх етапах життєвого циклу інноваційної продукції. Дослідник виділяє такі резерви: поточні та перспективні запаси, резерви-втрати, потенційні резерви.

Дослідник [7] під альтернативними варіантами розвитку інноваційного потенціалу розуміє невикористані потенційні можливості та здібності, що знижують поточні та авансовані витрати ресурсної бази, а також фінансування за певного розвитку інноваційної діяльності.

[2] розглядає під альтернативними варіантами розвитку інноваційного потенціалу інноваційні резерви суб’єкта господарювання, що являють собою можливості його інноваційної діяльності, які не використовуються в даний час, а також тимчасово не використані в інноваційному процесі, але потенційно готові до використання власні ресурси суб’єкта господарювання, а також введені в експлуатацію виробничі потужності, але які не беруть участі у формуванні інноваційної продукції.

Дослідник [3] пропонує більш широке визначення альтернативних варіантів розвитку інноваційного потенціалу – це його резерви. На думку цього автора, категорія «альтернативні джерела

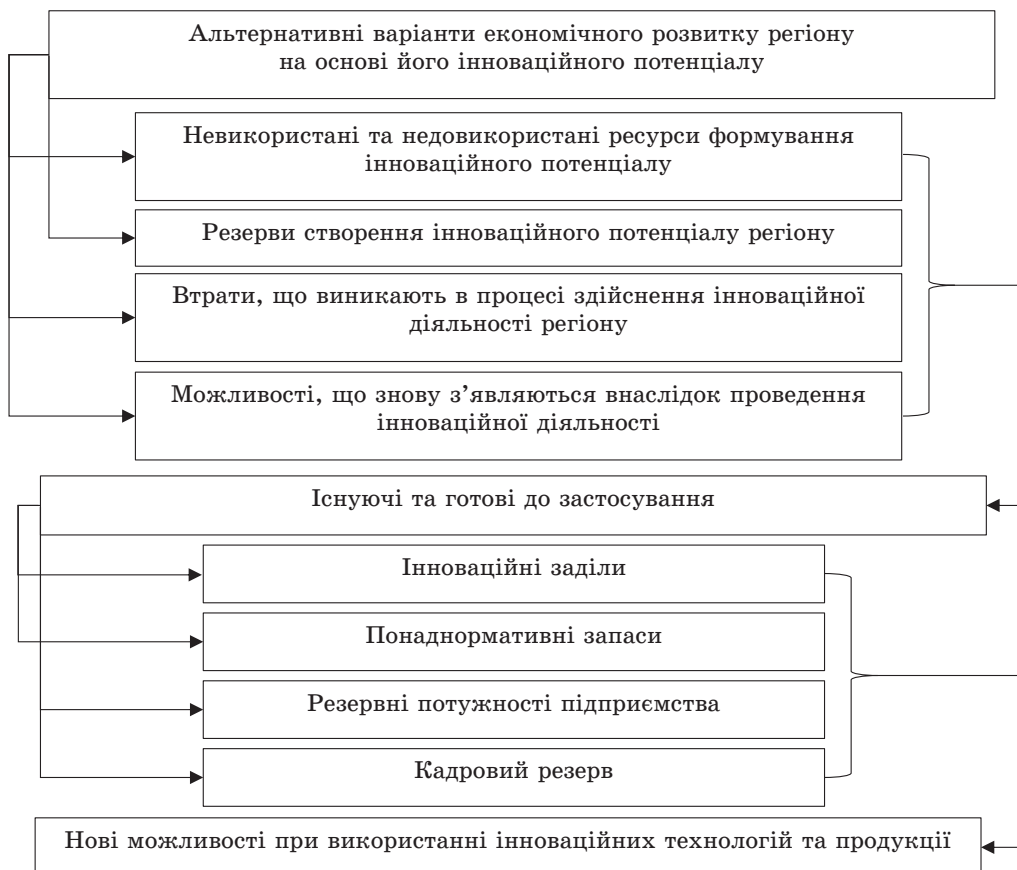

Рис. 1. Альтернативні варіанти, що використовуються для економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу

створення інноваційного потенціалу» являє собою якусь комплексну здатність підвищення ефективності інноваційної діяльності, яка заснована на:

- внутрішніх факторах виробництва та інноваційної діяльності;
- факторах впливу соціально-економічного середовища;
- інноваційних відносинах у створенні та реалізації продукції;
- підтримці динамічного балансу між цими факторами.

[5] розкривають сутність альтернативних варіантів розвитку інноваційного потенціалу з точки зору системності, яка відображає внутрішні можливості суб'єкта господарювання щодо формування та реалізації інноваційної діяльності, що відбувається шляхом більш ефективного використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, збільшення інноваційних потужностей.

У своїх працях зазначені дослідники відображають можливості розвитку інноваційної активності, що є наслідком інтенсифікації інноваційної діяльності суб'єкта господарювання. У їхньому уявленні термін «резерви» відображає додаткові ресурси, необхідні суб'єкту господарювання, у тому числі нові технології та технічні засоби виробництва, нові матеріали та інші інновації. В результаті організація використання цих заходів призводить до додаткового залучення інвестицій, а не відображає підвищення можливостей економіки наявних ресурсів [7].

Д. Сахал, аналізуючи питання надмірності економічних систем в умовах розвитку НТП, зазначає, що масштаб і надмірність становлять собою їхню важливу характеристику – інноваційний потенціал [6]. Аналіз цього зв'язку, виявлений Д. Сахалом, цікавий з позиції розгляду сучасних умов розвитку економіки, що виражається в тому, що в багатьох галузях є значні невикористовувані резерви, обсяг яких досягає до 90% від виробничих потужностей. Ця надмірність викликає спадщиною командно-адміністративної економіки, що залишилася, і недозавантаженням виробництва внаслідок застарівання виробничих фондів, що визначають необхідність реструктуризації промислових підприємств. З іншого боку, це виражає можливості суб'єктів господарювання в розробленні нововведень та інших інноваційних продуктів, відображаючи їх невикористані можливості. При цьому триада причинно-наслідкового зв'язку «надмірність-резерви-інноваційний потенціал» демонструє ефективність використання альтернативних джерел формування інноваційного потенціалу.

Таким чином, інноваційна діяльність регіону, з одного боку, обумовлюється наявністю невикористаних резервів для формування інноваційного потенціалу, а з іншого – вона сприяє його формуванню та розвитку. Звідси отримуємо логічний взаємозв'язок «резерви-інноваційний потенціал-розвиток».

Внаслідок вимог щодо забезпечення розвитку та зростання інноваційного потенціалу в контексті обмеженості економічних ресурсів з'являється завдання мобілізації наявних резервів і підвищення ефективності управління його розвитком.

Одними з ключових завдань управління альтернативними варіантами економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу та оцінки їх ефективності є пошук резервів підвищення ефективності інноваційної діяльності, а також зниження витрат і собівартості продукції, що випускається підприємством, при підвищенні її конкурентоспроможності та якості.

Загальнонаукові принципи формування системи управління резервами (альтернативними варіантами) підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання регіону наведено в табл. 1.

Ефективність управління альтернативними варіантами (резервами) економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу передбачає:

- визначення та оцінку напрямів і потенціалу їх можливого використання;
- формування і коригування планів їх застосування в розвитку інноваційного потенціалу;
- оцінку ефективності управління розвитком і перспективності використання знову виявлених резервів інноваційного потенціалу.

При формулюванні економічної значущості процесів управління на базі резервів підвищення ефективності економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу насамперед використовується економія часу, що виявляється в раціональному застосуванні їх ресурсної бази.

За всіма варіантами альтернативних джерел (резервів) економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу потрібно здійснювати економічну оцінку ефективності їх застосування в поточному і перспективному періодах.

Напрямами оцінки ефективності альтернативних джерел (резервів) економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу виступають оцінки використання основних потужностей суб'єктів господарювання, підвищення продуктивності праці, інноваційної активності, кадрового потенціалу.

Таблиця 1

Принципи формування системи управління альтернативними варіантами (резервами) розвитку інноваційного потенціалу регіону

Принцип	Зміст принципу
Науковості	Організація виробництва на основі використання економічних законів, способів створення і взаємодії елементів ресурсної бази підприємства, пошук ефективних варіантів наявних резервів для формування інноваційного потенціалу
Цільового використання резервів	Використання резервів для виконання основної місії та системи цільовказівки розвитку інноваційного потенціалу
Системності	Виявлення та використання резервів у процесі інноваційної діяльності. Постійний облік і відстеження потенційних резервів за всіма напрямками діяльності
Комплексності	Враховання максимальної кількості факторів, що впливають на систему управління резервами інноваційної діяльності
Оперативності	Своєчасне використання резервів, що знову з'являються, що сприяють зниженню витрат виробництва продукції, що підвищують прибуток підприємства
Економічності	Спрямованість резервів на зменшення витрат у рамках формування і розвитку інноваційного потенціалу суб'єкта господарювання регіону, зростання віддачі від нього

Залежно від видів резервів, що проявляються в інноваційній діяльності, вони класифікуються як явні, тобто такі, що надають реальні можливості для розвитку інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання, і приховані, які можна визначити під час здійснення оцінки ефективності інноваційного проекту, що проводиться на початку реалізації інноваційного проекту і після його завершення.

Автором для оцінки прихованих резервів суб'єктів господарювання, що виявляються в результаті інноваційної діяльності, пропонується методика оцінювання економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу.

Під час формування цієї методики будемо використовувати параметри можливостей, що знову з'являються, або надмірності від упровадження інновацій, які впливають на кінцевий результат – ефективність управління розвитком інноваційного потенціалу, що визначаються:

- часовими параметрами здійснення інноваційної діяльності;
- підвищенням якості управлінських процесів;
- зміною масштабів виробництва;
- підвищенням показників якості продукції, що випускається;
- використанням нових інноваційних технологій;
- скороченням виробничих витрат на інновації;
- зростанням динаміки прибутку від інноваційної діяльності.

Зауважимо, що надмірність резервів і розвиток інноваційного потенціалу виражають прямо пропорційну залежність: обсяг інноваційної діяльності обумовлюється наявними резервами, а розвиток інноваційного потенціалу сприяє їх формуванню. Звідси простежується взаємозв'язок «інновації-резерви-розвиток інноваційного потенціалу». Виявлення прихованих резервів, сформованих за рахунок використання додаткових можливостей від інноваційної діяльності, являє собою частину процесу ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу регіону.

Алгоритм здійснення пропонованої методики оцінювання наведено на рис. 2.

Для формування методики оцінки ефективності управління альтернативними варіантами розвитку (резервами) інноваційного потенціалу регіону автором пропонуються показники, представлені в табл. 2. Дані показники розділено на 3 блоки, що демонструють ефекти від інновацій.

Після розрахунку рівня новоотриманих показників визначимо комплексні показники рівня ефективності управління економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу з урахуванням їх ваги:

$$КППІ = K_1 \cdot Ч КППІ + K_2 \cdot Ч КПТІ + K_3 \cdot Ч КПОУІ, \quad (13)$$

де КППІ – комплексний показник блоку продуктивних інновацій;

КПТІ – комплексний показник блоку технологічних інновацій;

КПОУІ – комплексний показник блоку організаційно-управлінських інновацій;

K_1-K_3 – коефіцієнти значущості показників.

Комплексний (загальний) показник оцінки альтернативних варіантів розвитку (резервів) інноваційного потенціалу регіону визначається за формулою:

$$КП = КППІ + КПТІ + КПОУІ, \quad (14)$$

Для оцінки ефективності управління альтернативними варіантами економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу потрібно оцінити витрати з використання цих резервів. Формула для оцінки ефективності управління представлена таким чином:

$$ЕУАВ = КП / ТС_{АВ}, \quad (15)$$

де $ТС_{АВ}$ – витрати на використання альтернативних варіантів економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу.

Застосування цієї методики дає змогу визначити приховані резерви, детерміновані впровадженням інновацій у діяльність суб'єктів господарювання регіону, за рахунок удосконалення продукції, використовуваних технологій, нової організації праці. Тут потрібно врахувати одне зауваження: при оцінці витрат на впровадження і використання необхідно стежити за тим, щоб вони не були більшими за одержувані ефекти від впровадження.

Рис. 2. Алгоритм методики оцінки альтернативних варіантів управління економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу

Таблиця 2

Показники методики оцінки ефективності управління альтернативними варіантами економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу

Показники	Формули для розрахунку	
Блок показників продуктивних інновацій		
Зростання частки інноваційної продукції у ВРП	$\Pi = \Pi_i / \text{ВРП},$ де Π_i – частка інноваційної продукції у ВРП; ВРП – обсяг валового регіонального продукту	(1)
Зростання рівня рентабельності продукції в результаті впровадження інновацій	$P = R_n / R_f,$ де R_n – новостворена рентабельність продукції; R_f – наявна рентабельність продукції	(2)
Зростання рівня комерціалізації інноваційної продукції	$K = K_n / K_f,$ де K_n – новостворена комерціалізована продукція; K_f – наявна комерціалізована продукція, що комерціалізувалася	(3)
Зростання рівня експорту інноваційної продукції	$E = E_n / E_f,$ де E_n – новостворений експорт продукції; E_f – наявний експорт продукції	(4)
Блок показників технологічних інновацій		
Зростання рівня новостворених інноваційних технологій	$IT = IT_n / IT_f,$ де IT_n – кількість новостворених інноваційних технологій; IT_f – кількість наявних інноваційних технологій	(5)
Зростання рівня НДДКР	$\text{НДДКР} = \text{НДДКР}_n / \text{НДДКР}_f,$ де НДДКР_n – новий обсяг НДДКР; НДДКР_f – наявний обсяг НДДКР	(6)
Зростання рівня масштабів виробництва за рахунок впровадження інноваційних технологій	$MV = MV_n / MV_f,$ де MV_n – обсяг масштабів новостворених виробництв; MV_f – наявні масштаби виробництва	(7)
Зростання рівня запатентованих об'єктів інтелектуальної власності	$PI = PI_n / PI_f,$ де PI_n – кількість нових патентів; PI_f – кількість наявних патентів до впровадження нових інновацій	(8)
Блок показників організаційно-управлінських інновацій		
Зростання рівня продуктивності праці в результаті впровадження інновацій	$PT = PT_n / PT_f,$ де PT_n – новоотримана продуктивність праці; PT_f – наявна продуктивність праці	(9)
Зростання рівня нових інноваційних виробництв	$IV = IV_n / IV_f,$ де IV_n – кількість новостворених інноваційних виробництв; IV_f – кількість наявних інноваційних виробництв	(10)
Зростання рівня новостворених і (або) модернізованих робочих місць	$RM = RM_n / RM_f,$ де RM_n – кількість робочих місць після впровадження інновацій; RM_f – кількість наявних робочих місць	(11)
Зниження рівня часових витрат на реалізацію інноваційної діяльності	$T = T_f / T_i,$ де T_f – фактичний час реалізації інноваційної діяльності; T_i – час реалізації інноваційної діяльності до впровадження нових інновацій	(12)

Висновки. На основі різних підходів до оцінювання інноваційного потенціалу регіону автором пропонуються перспективні напрями розвитку методів оцінювання ефективності управління економічного розвитку регіону на основі його інноваційного потенціалу; методи оцінювання ринкової зрілості технологій формування цифрових проєктів розвитку інноваційного потенціалу - оцінювання ринкової зрілості технологій управління та готовність до їх впровадження. Також розглянуто методи оцінювання інноваційного потенціалу за допомогою штучного інтелекту; методи оцінювання інтелектуального капіталу; методи оцінювання реальних опціонів; методи оцінювання організаційного, людського та соціального капіталів у структурі інноваційного потенціалу; методи

оцінювання акселерації стартапів; методи оцінювання інноваційної активності регіону; методи оцінювання альтернативних джерел (резервів) формування інноваційного потенціалу; методи оцінювання інвестицій та фінансових ресурсів щодо створення інноваційного потенціалу регіону. Також важливе значення мають методи оцінки показників економіки праці в управлінні інноваційним потенціалом підприємства; методи оцінки використання та ефективності програмних продуктів для формування інноваційного потенціалу; методи оцінки ризиків формування та реалізації інноваційного потенціалу. На підставі використання цих методів в залежності від економічного стану регіону можуть бути запропоновані перспективні напрями його розвитку.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. Київ : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Жаворонкова Г. В., Жаворонков В. О. Стратегічне управління розвитком регіону. *Науковий вісник. Економіка*. 2010. Том 1 (1). С. 26–31.
3. Зарічна О. В. Роль стратегічного управління в діяльності підприємства в умовах сталого розвитку регіону. *Соц.-ек. проблеми сучас. періоду України*. 2014. Випуск 5(109). С. 295–302.
4. Козловський С. В. Стратегічне управління розвитком регіональних економічних систем. *Ефективна економіка*. 2010. Випуск 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=334>
5. Мошак С. М., Мікловда В. П., Шандор Ф. Ф., Кубіній Н. Ю., Кубіній В. В. Стратегічне управління: системний метод та конкурентоспроможність екзистенціальна експозиція : монографія. Мукачево : Карпатська вежа, 2017. 240 с.
6. Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. Особливості формування стратегії управління економічним розвитком регіону. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Економічні науки*. 2017. Випуск 27. С. 298–308.

7. Рогатіна Л. П. Стратегічне управління економічним розвитком, його особливості та роль у формуванні конкурентних переваг регіону. *Економіка та держава*. 2018. Випуск 2. С. 92–96.
8. Тищенко А. П. Стратегічне планування розвитку регіону: основні поняття, вимоги та алгоритм здійснення. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. Випуск 2 (20). С. 84–89.
9. Юрченко Ю. О. Еволюція практики стратегічного управління. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. Випуск 1. С. 222–229.

References:

1. Busel W. T. (2005). “Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopov.)”. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (with additions and additions). Kyiv, Irpin; VTF «Perun», Ukraine.
2. Zhavoronkova G. V., Zhavoronkov V. O. (2010). “Strategic regional development management”. *Naukovyj visnyk. Ekonomika*, vol. 1(1), pp. 26–31. [in Ukrainian].
3. Zarichna O. V. (2014). “The role of strategic management in the enterprise in terms of sustainable development of the region”. *Sots.-ek. problemy suchas. periodu Ukrainy*, vol. 5(109), pp. 295–302. [in Ukrainian]
4. Kozlovsky S. V. (2010). “Strategic management of regional economic systems”. *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 9. available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=334>
5. Moshak S. M., Miklova V. P., Sandor F. F., Kubiniy N. Yu., Kubinii V. V. (2017). “Stratychne upravlinnia: systemnyj metod ta konkurentospromozhnistiu ekzystentsialna ekspozyttsiia: monohrafiia” [Strategic management: system method and competitiveness existential exposition: monograph]. Mukachevo: Carpathian Tower. Ukraine.
6. Putzenteilo P. R., Curly O. P. (2017). “Features of formation of strategy of management of economic development of region”. *Podilskyj visnyk: silske hospodarstvo, tekhnika, ekonomika. Ekonomichni nauky*, vol. 27, pp. 298–308. [in Ukrainian]
7. Rogatina L. P. (2018). “Strategic management of economic development, its features and role in the formation of competitive advantages of the region”. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 92–96. [in Ukrainian]
8. Tishchenko A. P. (2010). “Strategic planning of the region: basic concepts, requirements and implementation algorithm”. *Ekonomichnyj visnyk Donbassu*, vol. 2 (20), pp. 84–89. [in Ukrainian]
9. Yurchenko Yu. O. (2019). “Evolution of strategic management practice”. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 1, pp. 222–229. [in Ukrainian]

Bielousov Yaroslav

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

METHODS FOR ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF MANAGING ALTERNATIVE OPTIONS FOR REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT

Summary

The article proves that the innovation activity of a region, on the one hand, is conditioned by the presence of unused reserves for the formation of innovative potential, and on the other hand, it contributes to its formation and development. Hence, the logical relationship ‘reserves-innovation potential-development’ is obtained. It has been determined that one of the key tasks of managing alternative options for economic development of a region based on its innovation potential and assessing their effectiveness is to find reserves to improve the efficiency of innovation activities, as well as to reduce costs and production costs of the products manufactured by the enterprise, while increasing their competitiveness and quality. The general scientific principles of forming a system for managing reserves (alternative options) to improve the efficiency of economic entities in the region (principles of scientificity, targeted use of reserves, systematicity, complexity, efficiency, and cost-effectiveness) have been formed. It is proved that when formulating the economic significance of management processes based on reserves to improve the efficiency of economic development of a region based on its innovative potential, time savings are primarily used, which is manifested in the rational use of their resource base. To assess the hidden reserves of economic entities, which are identified as a result of innovation activities, the author proposes a methodology for assessing the economic development of a region based on its innovation potential. It develops an algorithm of the methodology of assessment of alternative variants of management of economic development of a region on the basis of its innovation potential. It offers indicators of the methodology of assessment of efficiency of management of alternative variants of economic development of a region on the basis of its innovation potential and provides formulas for their calculation. After calculating the level of the newly obtained indicators, complex indicators of the level of efficiency of management of economic development of region on the basis of its innovation potential have been determined, taking into account their weight. It has been determined that the application of this methodology allows to identify hidden reserves determined by the introduction of innovations in the activities of economic entities in the region, through the improvement of products, technologies used, and new labour organisation.

Keywords: economic development, region, model, efficiency, innovation potential, indicators.